

EU-stöd för kommunala fastigheter

Förord

Sveriges medlemskap i EU ger många och goda möjligheter att utveckla våra kommunala organisationer. EU uppmuntrar och ger möjlighet till samverkan mellan de olika medlemsländerna så att vi kan lära av andra samtidigt som vi sprider våra egna erfarenheter. Det sätt som EU kanske tydligast bidrar till medlemsländernas utveckling är genom de olika stöd som går att söka. I Sverige är vi tyvärr inte så bra på att söka som vi skulle kunna vara. Detta gör att vi går miste om både kunskap och pengar.

Med den här rapporten hoppas vi kunna både inspirera och ge energi till att hitta och söka bland de bidrag som finns. Flera kommuner har lyckats och har på så sätt utvecklat sin organisation. Den möjligheten finns även för dig och din organisation.

Projektet har initierats och finansierats av Sveriges Kommuner och Landstings FoU-fond för kommuners fastighetsfrågor. Rapporten är författad av Ann-Sofie Borglund, Mitt Ordval och Björn Åslund, frilansande journalist. Felix Krause, Sveriges Kommuner och Landsting, har varit projektledare.

Stockholm i juni 2017

Gunilla Glasare
Avdelningschef

Peter Haglund
Sektionschef

Avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad

Sveriges Kommuner och Landsting

Innehåll

Inledning	5
Goda exempel	6
Kreativt samarbete gav bättre skolgårdar i Göteborg	6
Fastighetsnätverket i Örebro vill kunna göra mer	8
EU-medel ska ge Umeå en energismart stadsdel	11
Söka stöd	13
Så fungerar EU:s stödprogram	13
Stöd till fastighetsorganisationer	13
Passande projekt.....	13
EU-ansökan.....	14
Projektorganisation.....	15
Koordinatorns roll	16
Europeisk dimension	16
Tidsåtgång.....	16
Kostnad	16
Finansiering.....	17
Genomförande och uppföljning	18
Besked	18
Redovisning.....	18
Ekonomi	18
Dokumentera	19
Informationsansvar.....	19
Slutredovisning.....	19
Bra avslutning.....	20
Att söka EU-stöd	21
Horizon 2020	21
ELENA.....	22
Interreg	24
Europeiska socialfonden	25
LIFE	26
EEEF – European Energy Efficiency Fund	27
Källor	29

Inledning

Det finns många EU-program att söka stöd från, men ännu är det få svenska offentliga fastighetsorganisationer som sökt EU-medel. Det finns dock stora möjligheter för EU-stöd till utveckling med koppling till fastigheter och det gäller därför att passa på. I den här skriften försöker vi ge inspiration och vägledning i hur du i din fastighetsorganisation kan göra för att söka bidrag till era projekt.

Rapporten inleds med att ge inspirerande exempel på olika kommunala organisationer som sökt och beviljats bidrag. Där kan du läsa om både utmaningar och god råd för vad du bör tänka på innan du söker.

Därefter kan du i kapitlet *Söka stöd* läsa mer exakt om vilken typ av program som finns i EU, hur arbetet med ansökningar och i själva projekten ser ut. Du kan också läsa om hur det kan se ut vad det gäller tidsåtgång och kostnader förknippade med ansökan.

Det påföljande kapitlet heter *Genomförande och uppföljning* och där går vi mer in på hur förväntningarna kring genomförandet ofta ser ut. Vi lyfter också några saker som oftast ställs krav på i uppföljningsskedet.

I kapitlet *Att söka EU-stöd* går vi kortfattat igenom sex EU-stöd som kan vara intressanta att söka för kommunala fastighetsorganisationer. Tanken med detta uppslag är att du ska inspireras och ge möjlighet att själv söka ytterligare information.

Sist i rapporten hittar du källorna till den information som vi lyft i rapporten. Där kan du hitta användbara länkar som ytterligare kan hjälpa dig i ditt arbete.

Goda exempel

Rapporten EU-programmen kan ge stöd och finansiering för de mest olika projekt, visar skriftens tre exempel. I Göteborg har de skapat bättre skolmiljöer. I Örebro ska de utveckla ett kunskapsnätverk kring energifrågor i byggnader. I Umeå görs en storsatsning på en klimatsmart och hållbar stadsdel.

Kreativt samarbete gav bättre skolgårdar i Göteborg

Ett samarbete mellan Göteborgs stad och partners i Norge och Danmark ledde fram till ett framgångsrikt koncept för att skapa bättre skolmiljöer. Det hela började som ett Interreg-projekt och resultaten är nu spridda både inom och utom Europa.

Initiativet till projektet ”REBUS – Resan till en bättre skolmiljö” syftade till att utveckla metoder där barn och unga kan påverka och bli delaktiga i en förändringsprocess i den egna förskole- eller skolmiljön.

Idén till projektet kom från lokalförvaltningen och kulturförvaltningen på Göteborgs stad, där personalen såg ett behov av att arbeta mer aktivt för att skapa bättre skolmiljöer. Kulturförvaltningen arbetade bland annat med arkitekturpedagoger, vilket är arkitekter med speciellt intresse av att ge barn och unga inblick i vad arkitektur är. Arkitekturpedagogerna ville förverkliga de ungas idéer, men för det fanns det inga pengar. På lokalförvaltningen ville man få en ökad delaktighet hos de personer som vistas i och använder förskolor, skolor och tillhörande gårdar.

– Dessa behov och möjligheten att hitta nya kreativa lösningar gjorde att vi sökte EU-pengar. Vi sökte pengarna genom Interreg Kattegatt-Skagerack, vilket krävde samarbete med Danmark och Norge. Den geografiska närheten såg vi som en fördel. Dessutom hade vi sedan tidigare kontakter i både Norge och Danmark, vilket underlättade när vi skulle hitta partners, berättar Eva Cassel, som var koordinatör för projektet.

Eva Cassel skrev ansökan tillsammans med Mie Svennberg från kulturförvaltningen, och hon ser flera fördelar med att göra detta i egen regi.

– Som koordinatör gör det att man får en heltäckande bild av vad som ingår i projektet och vad vi förväntas göra under projektet. Samtidigt är det krävande att skriva en ansökan och det passar kanske inte alla. Det tar lång tid och det är oerhört styrt vad som ska ingå. Det kräver också ständiga avstämningar med övriga partners som ska ingå i projektet, säger Eva Cassel.

Projektet fick 12 miljoner kronor och det pågick under åren 2009–2012. När projekttiden var slut fanns det pengar kvar i projektet och man ansökte då om utökad tid för att översätta boken om projektet till engelska. Boken finns nu på svenska, danska, norska och engelska.

Trots att det är flera år sedan projektet avslutades har konceptet fortsatt att utvecklas och användas. Det har också fått stor spridning.

Vad innebär då REBUS-metoden? Det är ett strukturerat sätt att arbeta för att involvera elever/förskolebarn, skolpersonal, arkitekturpedagoger och fastighetsförvaltare vid förändringar som planeras i förskolan, skolan eller skolgården. Ett REBUS-projekt består av fyra arbetsfaser: start, design, förändring och utvärdering. Första steget är en idé eller önskan om att förändra den fysiska skol- eller

förskolemiljön. När den är förankrad hos skolledningen, bildar man en styrgrupp som ska utveckla idén i samarbete med dem som ingår i projektet. Under designfasen studeras skolans eller förskolans olika miljöer och hur de används i nuläget samt vad som kan förbättras.

– När det gäller exempelvis en skolgård kan barnen bli delaktiga genom att gå runt på gården och visa var de tycker att det är roligt, utmanande och där det finns utrymme för lugn. De kan då också berätta vad de saknar. För små barn kan man använda symboler som glad och tråkig för olika platser på gården, säger Eva Cassel.

Att olika yrkesgrupper, som påverkas av förändringen, är med är positivt menar Eva Cassel:

– På en gård kan exempelvis en plantering ingå som pedagogisk verksamhet med barnen. Om både förskolelärare och förvaltare är med i planeringen kan det innebära att man placerar en sådan plantering som är bra för både barn och pedagoger, men också för dem som ska sköta gården med gräsklippning och annat.

– Stadsdelsförvaltningen har därför varit en viktig part i projektet och det är personalen där som gör att REBUS får en praktisk användning och stödjer läroplanen. Det har också gjort att arbetssättet har fått en kontinuitet och inte enbart blivit ett projekt.

Andra steget enligt REBUS är att ta fram förslag, modeller och skisser med mera. Det är också i denna fas projektets styrgrupp ska besluta om vilket förslag som ska genomföras.

I det tredje steget genomförs själva förändringsarbetet. Ibland ingår barnen eller ungdomarna även i detta skede, men majoriteten av arbetet utförs av fackmän. Det sista steget handlar om att utvärdera projektet och också hur man kan fortsätta förbättringsarbetet.

Vad är då förklaringen till att REBUS blev så lyckat och att det har spridits till så många andra städer?

– Vi har arbetat i liten skala, där varje gårdsprojekt hade en budget på 50 000 kronor. Det gör att man kan upprepa satsningar av detta slag. I förlängningen ska åtgärderna inte kosta mer pengar, utan ska ingå i läroplaner och ordinarie skötsel. Att många får vara delaktiga i processen leder till en bättre skolmiljö, så själva resultatet av metoden är givetvis också en viktig framgångsfaktor, säger Eva Cassel.

Något råd till andra som funderar på att söka EU-medel?

– Det är berikande och utvecklande att se hur andra länder jobbar. Det gör att man får fler dimensioner. Nu vet vi dessutom att arbetssättet med REBUS är riktigt bra och inte bara fungerar lokalt. Att delta i ett EU-projekt ger mycket, men det innebär också mycket jobb. Se till att ha en bra ekonom med i projektet och gör rätt från början med all dokumentation, avslutar Eva Cassel.

Fastighetsnätverket i Örebro vill kunna göra mer

Fastighetsnätverket för energifrågor i Örebro län har hittills arbetat ganska informellt. Men man vill utveckla arbetet och sprida mer kunskap kring energi- och klimatfrågor i byggande och fastigheter. För att kunna växla upp arbetet har nätverket sökt och fått drygt 2 miljoner ur EU:s regionala strukturfonder.

Sedan många år tillbaka finns fastighetsnätverket för energi- och klimatfrågor i Örebro län, med ett 40-tal medlemmar både från privat och kommunalt ägda fastigheter, samt konsulter, leverantörer och Örebro universitet.

– Vi har haft lunchträffar med temaföreläsningar och studiebesök med kopplingar till energi och klimat, berättar Dag Lundblad, som är projektledare vid Region Örebro län. Där är han knuten till utvecklingsförvaltningen och är inriktad på frågor kring förnybar energi och byggande. Ett arbete som ska ske i olika typer av samverkansprojekt, som i fastighetsnätverket.

– Vi tyckte att nätverket blivit ett bra verktyg för energi- och miljöfrågor, men vi hade kommit till ett läge att göra mer av nätverket. Vi ville växla upp arbetet, för att kunna göra mer och sprida våra insatser bredare.

I denna process, som ledde till EU-finansiering, har Tillväxtverket haft en central roll. Till att börja med genom att medge finansiellt stöd till en förstudie, vilket ledde till en handlingsplan för hur nätverket skulle utvecklas.

Det är tänkt att nätverket ska få en tydligare mer formell struktur för sitt arbete, bland annat en styrelse. Nätverket har som mål att arbeta med kompetensutveckling, sprida erfarenheter och hjälpa medlemmarna att tillämpa de bästa metoderna för att få ned energianvändningen.

– Vi har ju diskuterat fram vilket fokus nätverket ska ha kommande år. Vi ser att det fortfarande finns stor energipotential i befintliga fastigheter, att vi ska lära oss drifta rätt under förvaltningen. Sedan har vi renoveringarna i miljonprogrammen, där vi måste göra rätt.

Initiativet om att söka stöd från EU-program låg nära till hands. Det fanns helt enkelt rutiner för att söka externa medel för olika projekt inom utvecklingsenheten i Örebro län. Att hitta möjligheten till stöd från de regionala strukturfonderna var inte någon utmaning. Dag Lundblad menar att dessa fonder är väl kända i den typ av regionala utvecklingsorganisationer som han jobbar i. Detta leder till slutsatsen att regionala organisationer (typ regionförbund) kan vara en lämplig ingång i EU:s breda utbud av stöd och program.

Själva ansökan till programmen inom den regionala strukturfonden gjordes hos Tillväxtverket, som har detaljerade instruktioner för ansökningen på sin webbplats. Denna rekommenderas verkligen av Dag som ett stöd i sökprocessen, då den ger tydliga tips på vad man ska tänka på.

Dag Lundblad har själv gjort såväl förstudien som den slutgiltiga ansökan. Han beräknar sin insats med själva ansökan till 3–4 veckors arbetstid. Någon konsult hjälp har inte behövts i detta fall. Han utesluter dock inte konsultstöd vid vissa ansökningar, speciellt när det gäller komplexa projekt där man också har begränsat med tid:

– I vissa internationella EU-program är det hög svårighetsgrad att få igenom ansökningar, och de som leder projekten är ofta specialiserade att leda projekt.

Nätverket har alltså fått stöd från EU-programmet för östra Mellansverige, som är en del av den regionala strukturfonden, som ska bidra till regional tillväxt och sysselsättning (se även faktaruta).

Dag Lundblad har några råd till andra fastighetsorganisationer som är på väg att ansöka om EU-stöd.

– Utnyttja medel för att göra en förstudie, innan ni söker för ett stort projekt. Den kan göras för att utveckla projektidén och för att hitta samverkanspartners.

Ofta kräver EU hälften i medfinansiering från projektet, genom tid eller pengar. Frågor kring övrig finansiering kan bli en krävande del av ansökningen, menar Dag Lundblad. Det kan då innebära att sy ihop en finansiering med fler projektpartners, vilket kan ta mycket tid och resurser att förankra.

– Det är ju viktigt att aktörer, som ska medfinansiera, har en tydlig bild av vad projektet ska uppnå och att det passar bra in i deras utvecklingsarbete. Förankring hos medfinansiärer kan ta tid, men finansieringen blir kvitto på att man landar rätt med ansökan.

Det är mycket som ska in i ansökan, och det ska vara korrekt och detaljerat. Att direkt formulera en komplett och felfri ansökan tycks vara en rejäl utmaning. I alla händelser blir det inte avslag, om några kommatecken hamnat fel.

Nätverkets ansökan har handlagts av en handläggare vid Tillväxtverket, vilket innebar granskning, begäran om kompletteringar, samt att ta fram en beslutstext. Det kom en del frågor:

– Vi fick lämna en del förtydliganden, som var nödvändiga för Tillväxtverket för att kunna formulera ett bra beslutsunderlag. Vi fick exempelvis berätta om hur resultat från projektet ska spridas utanför nätverket och utanför Örebro-regionen.

Vidare fick man kompletterande frågor; till exempel hur man jobbar med så kallade horisontella kriterier som hur projektet kan bidra till att motverka diskriminering, exempelvis vid val av styr- och referensgrupp och vid inbjudningar till aktiviteter.

Korta fakta

Fastighetsnätverket för fastigheter i Örebro län har beviljats 2,17 miljoner kronor ur den regionala strukturfonden för östra Mellansverige.

Programmet, som är aktuellt 2014–2020, ska bidra till investeringar i regional tillväxt och sysselsättning i östra Mellansverige och utgår från regionens strategier och prioriteringar för hur regionen ska utvecklas.

Ett av delmålen, som berör fastighetssektorn, är att stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi. Det ska bidra till att miljötekniksektorn växer och att konsumtionen blir mindre energiintensiv.

Läs mer: Nätverket <http://www.regionorebrolan.se/fastighetsnatverket>

Om programmet: <https://tillvaxtverket.se/eu-program/ostra-mellansverige.html>

EU-medel ska ge Umeå en energismart stadsdel

40 miljoner kronor i EU-medel ska investeras i Umeå för att stadsdelen Universitetsstaden ska bli en så kallad Smart City. Teknik, marknad och konsumenter ska samverka för hållbara lösningar och energieffektiv teknik. Bland annat ska smart styrning av byggnader och reduktion av värmeeffektbehov leda till minskade koldioxidutsläpp i stadsdelen.

I Umeå har det länge funnits en vilja och en vision om att skapa en hållbar och levande stadsdel av Universitetsstaden, som innefattar sjukhus- och universitetsområdet, Lilljansberget och Uminova Science Park. 2013 fanns en färdig fördjupad översiktsplan för stadsdelen.

Därmed kunde kommunen inleda en samverkan mellan områdets mark- och fastighetsägare, för att söka projekt pengar genom EU. Första försöket med EU:s Horizon 2020-program Smart City gav ingen utdelning, då andra städer var mer kvalificerade. Men nästa gång 2016 beviljades man 40 miljoner kronor, så nu kan visionen bli verklighet.

Stadsdelen ska bli en bred provkarta över energieffektiv teknik, med allt från energieffektiv styrning av kyla, värme och ventilation mellan olika byggnader, förnyelsebar energi till grön kollektivtrafik. Man tänker sig solceller för att ladda elcyklar och elbilar. Smart styrning av lägenheter, så att boende kan minska energianvändningen när man inte vistas där. Energiutbyte mellan olika verksamheter inom Universitetsstaden. Och målet är att uppnå 100 procent förnybar energi i hela staden.

– Vi ville snabba på utvecklingen av stadsdelen, det var anledningen till att vi sökte externa projekt pengar från EU, berättar Carina Aschan vid Umeå kommun, som varit projektledare och ansvarat för EU-ansökan.

Horizon 2020 är EU:s ramprogram för forskning och innovation. Programmet är världens största satsning på forskning och innovation och har en total budget på runt 80 miljarder euro. Horizon 2020 är avsett för projekt där informations- och kommunikationsteknik, energi och rörlighet tillämpas på ett innovativt sätt. Där ska offentliga verksamheter samarbeta med marknadens parter och kunskapsinstitutioner i ett internationellt sammanhang. Projektet i Umeå genomförs i partnerskap med Rotterdam och Glasgow.

Det finns även ett lokalt partnerskap bestående av kommunen, landstinget, Umeå Energi, Umeå Parkerings AB, Akademiska Hus, Sveriges Tekniska Forskningsinstitut/RISE och Umeå universitet.

Att Umeå lyckats få stöd av EU-program bygger mycket på långsiktighet, och på kontakter med många andra städer, framgår av Carina Aschans resonemang.

– Kommunen har vana att söka stöd för projekt vi går in i. Under många år har vi jobbat på att skapa nätverk och kontakter med andra europeiska städer, som jobbar med hållbar stadsutveckling. Vi har då andra städer som vi kan söka projektstöd tillsammans med. Vi kunde snabbt fråga andra städer för att kolla intresse om samverkan.

Långsiktigheten och partnersamarbetet gjorde att man kunde söka Horizon 2020 med ganska kort framförhållning.

Att Umeås satsning på hållbar stad är tung förstår man. Dels ska man samverka med Rotterdam och Glasgow, dels ska det lokalt investeras cirka 1 miljard kronor om året fram till 2021. För Carina Aschan innebar det att få ihop underlag och fakta, vilket resulterade i cirka 350 sidor text i ansökan, som skulle bevisa att projektet lever upp till målet inom Horizon 2020. Enbart ansökan tog ett halvår att ta fram.

– Har man inte jobbat med stora projekt ska man inte hoppa på Horizon 2020, det innebär alldeles för tunga projekt. Är man ovan, kan EU:s regionala fonder vara bättre att börja med.

– En anledning till att vi fick bli Smart City, är att vi ska bli exempelstäder. Andra städer ska kunna lära av oss och ta efter åtgärder som vi gjort.

Carina Aschan jobbar återkommande med liknande projektansökningar mot EU. Och har en del erfarenheter att förmedla:

– Det handlar ju inte bara om att kommunen söker EU-pengar. Det som tagit lång tid har varit att skapa samverkan mellan alla aktörer i det lokala näringslivet, att få dem att vilja göra saker tillsammans och hitta projektutlysningar som passar in i deras planer.

Och så var det långsiktigheten.

– Man måste ha lång framförhållning, eftersom det tar så lång tid från idé till att få projektet beviljat. När väl en utlysning om något program kommer i Bryssel så måste man ha tänkt till och planerat långt innan, annars hinner man inte söka.

Uthållighet är också viktigt, det är ju inte säkert att ansökan beviljas. Umeå kommuns första ansökan till Smart City gav inte tillräckligt många poäng vid utvärderingen. Tre andra städer samlade fler poäng.

– Men vi nådde över godkännandestrecket som visade att ansökan var bra. EU:s bedömningar blir som protokoll, där man ser vad som kan förbättras vid nästa ansökan. Fast till nästa ansökan kan de ha omformat sökkriterier, så måste man läsa in en massa. Ansökningarna kan vara riktigt stora, vårt projekt rymde ju 350 sidor text.

Om en ansökan inte beviljas är det ingen katastrof för Umeå. Man har ett ständigt pågående arbete, med flera projekt igång och söker ekonomiskt stöd från flera håll. Inte bara EU, utan även från nationella program.

– Så alltid är det något som beviljas, avslutar Carina Aschan.

Söka stöd

Det finns många EU-program som fastighetsägare kan söka stöd från, men det är få svenska offentliga fastighetsorganisationer som söker EU-medel. Syftet med denna rapport är att få fler fastighetsorganisationer att upptäcka och söka ekonomiskt stöd från EU. Stödet kan användas till forskning, demonstration, innovation (i en bred bemärkelse) eller arbete för att minska så kallade icke-tekniska hinder på marknaden, vilket i praktiken kan innebära att öka kompetens, sprida erfarenheter och kunskap.

Så fungerar EU:s stödprogram

EU påbörjade en ny sjuårig programperiod 2014, vilket innebär att majoriteten av nuvarande finansieringsprogram kommer att finnas fram till år 2020. Därefter kommer troligtvis en ny programperiod.

EU:s program brukar delas in i två huvudgrupper: strukturfondsprogram och sektorsprogram. Strukturfondsprogrammen har som mål att stärka tillväxten och skapa jobb i hela Europa. Framförallt vill man öka sysselsättningen i de svagast sysselsatta regionerna. Till strukturfondsprogrammen hör bland annat Interreg, Europeiska socialfonden och Europeiska regionala utvecklingsfonden. Sektorsprogrammen syftar till att stödja utvecklingen inom ett visst område eller till en viss sektor. Det kan handla om miljö, utbildning eller kultur. Dit hör bland annat Horizon 2020, LIFE och Kreativa Europa.

Det finns även andra typer av EU-stöd, från vilka projekt kan få ekonomiskt stöd till områden där EU vill se en ökad utveckling, exempelvis global konkurrenskraft. Det gäller även Horizon 2020.

Stöd till fastighetsorganisationer

Fastighetsorganisationer kan söka stöd till projekt inom en rad olika områden. Det kan exempelvis handla om energieffektiviseringsåtgärder, åtgärder inom äldreomsorg eller förbättrade skolmiljöer. Spannet är väldigt brett. Det innebär stora möjligheter, men det kan också vara svårt att hitta rätt program för just de projekt som man vill driva.

Passande projekt

Vilka projekt passar då för EU-finansiering? Förenklat kan man säga att varje gång ni ser över finansiering till ett större projekt, bör ni också alltid undersöka om projektet kan delfinansieras via EU-medel. Detta är särskilt intressant om ni kan se att det finnas ett mervärde i samarbete med andra kring de frågor som projektet handlar om. Det är också en fördel om det finns en viss innovationsgrad i projektet. Då gynnas man ofta av att vara flera parter, men det är dessutom ett krav i vissa EU-program. Det kan också vara innovativt utanför Sverige och då intressant, även om det inte är innovativt i Sverige. EU kräver att pengarna ska gå till ett specifikt projekt och inte till löpande verksamhet.

För att ta reda på om ert projekt passar för EU-stöd bör ni kunna svara på följande frågor:

- Vad är syftet med projektet?
- Hur ska det genomföras?
- Vad har projektet för budget?
- Vilken är tidsplanen?
- Vilka partner ska/kan vi ha med i projektet?
- Är vårt projekt innovativt?
- Vad är skillnaden mellan nuläge och framtidsläge, det vill säga vad kommer vara annorlunda när projektet är avslutat?

När ni besvarat dessa frågor framgår det tydligare vilket projekt ni ska driva och det ger också delvis svar på om det passar för ett EU-program. Generellt sett kan man säga att ju större budget ett projekt har desto större anledning att söka pengar. Ett projekt på någon enstaka miljon som pågår under några månader passar oftast inte för EU-program, däremot kan det finnas annan offentlig finansiering för sådana projekt genom nationella program.

Om projektet ser ut att passa för ett EU-projekt får ni undersöka om det finns något EU-program som är aktuellt för sådana åtgärder som ni planerar och om det är öppet för ansökningar.

I denna rapport har vi valt ut EU-program som passar för olika typer av fastighetsprojekt. På varje programs webbplats finns information om ansökningskraven, formulär och handledning med mera. Det genomförs dessutom informationsmöten om programmen i både Bryssel och Sverige. Det kan också vara intressant att kontakta organisationer som arbetar med EU-projekt för hjälp och samarbete.

Det bästa sättet att vara uppdaterad på EU-programmen är genom en kontinuerlig bevakning. När väl en utlysning kommer är det mycket som ska samordnas. Genom att hålla sig à jour med EU-programmen samt policydokument från EU kan man se vilken inriktning och vilka områden som EU vill satsa på och därmed vara förberedd då utlysningar kommer. I vissa program finns en matchningsmöjlighet, där kan man dessutom ange intresse för att medverka i ett visst projekt.

EU-ansökan

Att skriva en EU-ansökan är tidskrävande, se därför till att avsätta tid. Det är inte ovanligt att det tar 6–12 månader för ett konsortium att få ihop en bra ansökan där samtliga parter är överens om innehåll och mål. Men innan ni lägger massor av arbete på att ansöka om EU-stöd ta gärna professionell hjälp av rådgivare eller konsulter som arbetar med EU-stöd. Kompetenta EU-rådgivare kan bland annat utvärdera er projekttid, hitta rätt program och hjälpa till med ansökan.

EU-ansökan består av två huvuddelar: ansökningsblanketter och ansökningsdel. På ansökningsblanketterna ska man fylla i en sammanfattning av projektet, ge en detaljerad information om respektive deltagare samt finansiell information.

I själva ansökan ska man ta fram en arbetsplan och beskriva hur genomförandet av projektet ska gå till med detaljerad information om bland annat deltagarna

och konsortiet. Här ska det också framgå vilken påverkan projektet kommer att ha, det vill säga vilka effekterna förväntas bli, hur man tänker sprida resultaten från projektet med mera. I ansökan ska dessutom etiska frågor och jämställdhetsaspekter tas upp.

Ansökans innehåll och struktur varierar mellan olika program, men följande uppgifter efterfrågas i de flesta program:

- Kort sammanfattning av projektet
- Motivering till att projektet passar den aktuella utlysningen
- Presentation av deltagarna (teknisk och finansiell förmåga, CV)
- Syfte, mål och förväntade resultat
- Projektdesign, teknisk beskrivning
- Metod i projektet
- Tidsschema
- Ledarskap och organisation
- Uppföljning och utvärdering
- Information om ansvar och metod för att utvärdera och sprida resultaten av projektet
- Budget

Ansökan bör skrivas på engelska, även om EU:s samtliga formella språk är tillåtna. Välskrivna och pedagogiska ansökningar ökar möjligheterna att få bidrag.

Se till att förstå tanken bakom programmet, det vill säga varför EU vill satsa pengar inom detta område. Ha deras perspektiv i åtanke när ni skriver ansökan. Ett vanligt fel som såväl företag som offentlig sektor gör är att presentera sitt projekt som ett affärsprojekt så som man skulle göra för en bank. EU har ett politiskt syfte och en samhällsaspekt på varför de delar ut pengar – det är inte för att gynna affärer. Det är därför viktigt att undersöka vad den bakomliggande politiska viljan är med programmet för att kunna beskriva varför just ni ska ha pengar för att denna politiska ambition ska kunna uppnås.

Projektorganisation

En partner, koordinatören, ansvarar helt för projektet gentemot EU. Arbetsfördelningen i övrigt mellan de olika deltagarna bestäms inom projektet. Det är viktigt att göra klart i förväg vem som ska göra vad och vem som ska ersättas för vad, samt vilka delar som ingår i projektet och vilka delar som respektive partner förväntas lösa på annat sätt. Skriv helst redan i ansökan ett partneravtal som reglerar arbetsinsats och pengaflöden så det är klart när projektet ska starta. Detta är obligatoriskt i vissa program.

Alla partners måste från projektstart också ha klart för sig vilka målen är med projektet. Projektet ska ta sin utgångspunkt i vad som angivits i ansökan och de villkor som ställs i beslutet om finansiering. Vad ska levereras? Har projektet fått speciella villkor? För att visa att projektet genomförs enligt plan finns kvantitativa indikatorer som noggrant ska följas upp och rapporteras.

Koordinatorns roll

I varje projekt ska det finnas en koordinator. Den personen håller samman projektet och svarar för redovisningen och kontakten med EU, men också gentemot andra externa intressenter. Som koordinator är man ansvarig för ansökan och ska se till att regelverk och tidsramar hålls. Koordinator sköter också all rapportering till EU och begär in rapportering från alla som deltar i projektet.

Att vara koordinator är en utvecklande roll som passar om man har erfarenhet av projektledning och vill vara den som styr projektet. Fördelen är också att man lär sig mycket från projektet och lär känna aktörerna bättre än vad som oftast är fallet när man enbart deltar i projektet. Självklart måste man också vara en person som passar för denna typ av uppgifter, för det krävs stor organisationsförmåga, social kompetens och språkkunnighet. Om man däremot inte har erfarenhet av projektledning bör man inte börja som koordinator, eftersom det kräver en stor arbetsinsats.

Som koordinator bör man i ett tidigt skede se till att alla parter känner sig delaktiga och ansvariga för att bidra till projektets mål. Det är därför väl investerad tid att tidigt i projektet skapa goda relationer och förtroende.

Europeisk dimension

Alla EU-projekt ska ha en europeisk dimension. Det innebär att ett projekt inte enbart får vara till nytta för den egna fastighetsorganisationen, utan det ska även ge nytta och ny kunskap till andra fastighetsorganisationer i Europa. Just den europeiska aspekten kan vara svår att hitta i inledningen av ett projekt. Det handlar framförallt om att dela erfarenheter med varandra i projektet och också hitta bra sätt att sprida sina erfarenheter när projektet är avslutat.

Tidsåtgång

Hur lång tid det tar att förbereda ett EU-projekt varierar. Tidsåtgången beror främst på hur stort projektpartnerskap som ingår i projektförberedelserna och om man söker EU-stöd för ett projektsamarbete inom ett regionalt partnerskap, mellan ett par länder, eller mellan flera olika länder. Ju fler partners som ingår och ju fler länder som ingår desto längre förberedelsetid.

Det som oftast är det mest tidskrävande i ansökningsarbetet är att beskriva ansökan på ett lättillgängligt sätt och samla in alla dokument som ska bifogas. Det kan exempelvis vara styrka dokument som visar att samtliga deltagare i projektet har finansiella och tekniska möjligheter att genomföra och slutföra investeringsprogrammet. Det handlar också om framtida frågor rörande immaterialrätt, exempelvis rättigheter och sekretessfrågor.

Kostnad

Kostnaden för att utveckla en projektidé, ett partnerskap och skriva en ansökan står den egna organisationen för. I en del program kan man söka planeringsbidrag för en förstudie och ibland går det även att söka pengar från svenska myndigheter för att kunna utveckla EU-projekt. Detta gäller dock inte alla program.

Finansiering

Inom många program är projekten ganska stora, 3–5 miljoner euro (25–50 miljoner kronor). EU-bidraget brukar vara 50 procent, men det kan variera från 30 procent upp till 100 procent beroende på program. Det är dock mycket ovanligt att bidraget täcker hela projektet. Resterande andel kan vara kontantinsats, arbetsinsats eller lån av laboratorium från deltagande partners, vilket kallas medfinansiering. Detta för att projekten ska vara så viktiga för parterna att de vill finansiera en del av kostnaden.

De flesta program ger inte möjlighet till investeringar utan syftar till att utveckla idéer, arbetsformer och nätverk. I dessa fall kan arbetsinsatsen utgöra 95 procent av medfinansieringen och kontantinsatsen blir mycket liten.

Man kan även söka bidrag från andra håll i Sverige, till exempel nationella organ eller regionen, och därmed få en del av kostnaden för arbetsinsats täckt. Med projektansökan till EU ska det bifogas en avsiktsförklaring från samtliga partners som styrker medfinansieringen.

I vissa regionala program finns det krav på att en offentlig aktör medfinansierar projektet.

Genomförande och uppföljning

Besked

Från sista ansökningsdag till dess att EU ger besked om finansiering alternativt avslag tar det i regel 6 månader. Vid ett positivt besked framgår det i beslutet hur stort stöd ni har beviljats och det är detta beslut som gäller, även om det skiljer sig från den ansökan ni har lämnat in. Av beslutet framgår ert projekts verksamhet, den godkända kostnadsbudgeten och finansieringsplanen med mera. Ni ska genomföra projektet enligt det innehåll, syfte och mål som anges i beslutet.

Beslut om stöd kan inte överklagas. Ibland kan man lämna in synpunkter på att själva utvärderingsprocessen inte gått rätt till, men man kan inte överklaga själva beslutet. Om något däremot är oklart i beslutet kontakta er handläggare – vem det är framgår sist i beslutet.

Redovisning

Det krävs en tydlig redovisning av de aktiviteter som genomförs i projektet liksom att de mål som framgår i beslutet nås. Det innebär att ni fortlöpande behöver lämna in läges- och slutrapport för ert projekt. Där ska ni beskriva den verksamhet som bedrivs. I rapportering ska ni även koppla era resultat till projektets olika mål samt beskriva hur väl ni lyckats i er måluppfyllelse.

Formulera därför åtgärder och resultat i ansökan så att effekterna går att redovisa på ett tydligt sätt i slutrapporten.

Ekonomi

Det är viktigt att bygga upp rutiner för redovisning av ekonomin. EU-projekten ställer krav på särredovisning. Ni behöver därför spara alla underlag såsom kvitton, biljetter, boardingkort etc. De behövs som underlag i den ekonomiska redovisningen av projektet. Ta därför för vana att samla in kvitton och andra ekonomiska underlag i direkt anslutning till varje aktivitet. I samband med alla möten kan ni ha en rutin med en deltagarlista som signeras samt anteckningar från själva mötet. Detta ska sedan föras samman med utgifter i samband med möten såsom kaffe, lunch eller hyra av möteslokal.

De som medverkar i EU-projekt medfinansierar ofta projektet genom sin arbetsinsats. Ni behöver därför redovisa de medverkandes tid i projektet. Det är viktigt att använda en korrekt modell för att beräkna timkostnad samt overhead-kostnader.

Rekvosition ska lämnas in och ni behöver därför skapa rutiner så att alla som medverkar lämnar information i god tid. Ni behöver spara upphandlingsunderlag och avropsavtal för redovisning, för de ska i vissa fall finnas tillgängliga så lång tid som fem år efter avslutad programperiod.

Dokumentera

Alla löpande aktiviteter som genomförs i projektet behöver dokumenteras. De ska redovisas i de läges- och slutrapporter som ska lämnas till sekretariatet enligt fastställda rutiner för programmet. Använd det språk som gäller för hela projektet och utforma gärna en mall så att all information redan från början har en användbar struktur.

Notera särskilt vilka indikatorer och resultat som ska uppnås och bestäm hur de ska följas upp.

Informationsansvar

När ni fått EU-stöd ska ni sex månader efter projektstarten ha gjort en kommunikationsplan. Den ska skickas in med den första lägesrapporten. Kommunikationsplanen kan innehålla information om: hur kommunikation kan hjälpa er att uppnå ert projekts mål, syfte och mål med kommunikationsarbetet, nuläget för kommunikationen, strategier för att säkerställa att kommunikation når ut till era målgrupper, budskap, vilka kommunikationskanaler ni planerar att använda samt en budget för kommunikationsarbetet. Kommunikationsplanen ska sedan följas genom hela projektet.

Som mottagare av EU-stöd är ni även skyldiga att informera om att ni fått stöd. Om ni inte uppfyller informationskraven kan ni bli återbetalningsskyldiga, så läs därför noga igenom vad som krävs. Det handlar bland annat om:

- att det i informations- och marknadsföringsmaterial om projektet ska framgå att ni fått EU-stöd och vilket program ni fått stödet från,
- att ni ska ge en kort beskrivning av projektet, inklusive projektets syfte och resultat, på projektets webbplats om det finns en sådan. Där ska det också framgå att ni fått stöd från EU,
- att det för varje projekt, där det totala offentliga stödet överstiger 500 000 euro och som omfattar infrastruktur eller byggverksamhet, ska sättas upp en tillfällig skylt av betydande storlek. På skylten eller plaketten ska projektets namn och huvudsakliga mål finnas med. Skylten ska placeras där projektet genomförs och där den är tydligt synlig för allmänheten.

Slutredovisning

Förutom kraven på utvärdering och slutrapportering som EU ställer är det viktigt med uppföljning av projekten även ur den egna verksamhetens perspektiv liksom för andra finansiärer. Börja därför med uppföljning tidigt i projektet och se till att det finns både tid, rutiner och pengar till detta liksom för avslutsarbete. I tids- och aktivitetsplanen i ert beslut om stöd framgår det hur lång er period för avslutsarbete är. Under den perioden kan ni endast få stöd för kostnader som är kopplade till slutredovisningen. Till avslutsarbetet räknas till exempel att samla in resultat, sprida resultat, utvärdera, analysera, slutrapportera den löpande utvärderingen samt slutrapportera projektet.

Bra avslutning

Tillväxtverket, som fördelar insatser inom Europeiska regionala utvecklingsfonden, ger följande goda råd kring att avsluta EU-projekt på ett bra sätt.

- Förbered er på att avsluta ert EU-projekt i god tid före utsatt slutdatum.
- Säkerställ att arkiveringen av originalverifikationer sker enligt tidsramen som anges i beslut om stöd.
- Säkerställ att de informations- och publicitetskrav som gäller för projektet har uppfyllts.
- Förbered er sista ansökan om utbetalning inklusive slutrapport.
- Det är viktigt att alla kostnader är betalda inom projektperioden.
- Alla underlag till ansökan om utbetalning ska finnas.
- Börja skriva slutrapporten i god tid innan den ska lämnas in.
- Sammanställ utfallet av projektets indikatorer.
- Analysera hur projektet har påverkat de horisontella kriterierna och vilka aktiviteter som genomförts för att skapa denna påverkan.
- Reflektera över vad som har gått bra och vad som kanske inte har fungerat som det var tänkt.
- Om projektet omfattas av löpande utvärdering, säkerställ att slutrapporten kommer in i tid.
- Investeringar i projektet behöver vara kvar en viss tid efter projektets slut.
- Ta kontakt med er koordinator som får ta kontakt med projektets handläggare om ni har frågor och funderingar inför ert projektavslut.

Att söka EU-stöd

Det finns många EU-program som fastighetsägare kan söka stöd från, trots detta är det få svenska offentliga fastighetsorganisationer som söker EU-medel. En förklaring kan vara att det går att få stöd för väldigt olika åtgärder, exempelvis förbättra skolgårdar, kompetensutveckling av personal, energiåtgärder i fastigheter och insatser på äldreboende. Det gör att det kan vara svårt att veta om det finns EU-pengar att söka och i så fall vilket program som är bäst lämpat. EU-programmen har olika syften och olika krav på dem som söker. Stödformerna varierar dessutom över tiden. Det är därför viktigt att undersöka vad programmen vill stödja för typ av projekt, för att därigenom öka möjligheterna till stöd. Här följer en sammanställning över sex aktuella program där offentliga fastighetsägare kan söka pengar.

Horizon 2020

Horizon 2020 är EU:s ramprogram för forskning och innovation. Programmet är världens största satsning på forskning och innovation och har en budget på nära 80 miljarder euro. Pengarna ska fördelas under perioden 2014–2020. Programmet har tre inriktningar:

- Spetskompetens
- Industriellt ledarskap
- Samhälleliga utmaningar, exempelvis trygga samhällen och energiförsörjning.

Syfte

Horizon 2020 syftar till att säkra Europas globala konkurrenskraft genom att stärka forskning och innovation. Målet är att säkerställa att Europa kan skapa vetenskap i världsklass, göra det lättare för den offentliga och privata sektorn att arbeta tillsammans kring innovation samt ta bort hinder för innovation. Det ska i sin tur driva på den ekonomiska tillväxten.

Vem kan söka?

Programmet är öppet för alla, även deltagarna utanför EU. I de flesta projekt krävs deltagande från minst tre länder och olika organisationer.

Hur söker man?

Erfarenheter från tidigare EU-program visade att många upplevde att det var väldigt krångligt att söka stöd från EU. I Horizon 2020 har man därför förenklat ansökningsprocessen. Ansökan görs dessutom helt digitalt. Inga papper ska skickas in.

Programmet har olika arbetsprogram, som har olika områden inom forskning och innovation. På EU-kommissionens deltagandeportal (<http://bit.ly/H2020PP>) framgår vad som krävs för att söka till de olika arbetsprogrammen samt vad man ska rikta in sig på i sin ansökan. Där finns dessutom vägledning som är enkel att följa, liksom alla verktyg som behövs för att ansöka om finansiering och hantera projekt under hela deras livscykel.

Varje område inom Horizon 2020 har en nationell kontaktperson som kan ge er information och råd om hur ni kan delta i programmet. I Sverige arbetar de flesta nationella kontaktpersoner inom programmet på Vinnova och Vetenskapsrådet, men det finns även kontaktpersoner på Formas, Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd, Energimyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Naturvårdsverket, Rymdstyrelsen, Totalförsvarets forskningsinstitut, Statens kärnkraftsinspektion, Strålsäkerhetsmyndigheten och Tillväxtverket.

Urvalsprocessen

När tidsfristen har löpt ut bedöms varje ansökan av en panel som består av oberoende experter inom det sakområde som ansökan gäller. Expertpanelerna ger varje förslag poäng enligt en lista med kriterier. Utifrån dessa kriterier väljs de bästa förslagen ut för finansiering.

Stödets omfattning

EU-finansieringen täcker upp till 100 procent av alla stödberättigade kostnader för forsknings- och innovationsåtgärder. För innovationsåtgärder täcker finansieringen normalt 70 procent av de stödberättigade kostnaderna, men detta kan öka till 100 procent för ideella organisationer. Indirekta stödberättigade kostnader (till exempel kostnader för administration, kommunikation, infrastruktur och kontorsmaterial) återbetalas enligt ett schablonvärde på 25 procent av de direkta stödberättigade kostnaderna.

Mer information om Horizon2020:

https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/sites/horizon2020/files/H2020_SV_KI0213413SVN.pdf

ELENA

Europeiska kommissionen och Europeiska investeringsbanken har initierat European Local Energy Assistance, ELENA, vilket finansieras via EU:s program Horizon 2020. Det är ett stöd för utveckling av energiinvesteringsprogram på lokal nivå.

Syfte

Stödet är skapat för att mobilisera finansiering för investeringar i hållbar energi på lokal nivå. ELENA täcker en del av kostnaderna som uppstår för att förbereda storskaliga investeringsprogram för hållbar/förnybar energi i städer, kommuner och regioner. Det kan exempelvis vara kostnaderna för marknadsundersökningar, affärsplaner, energirevision och förberedelse för anbudsförfaranden. Stödet gäller dock inte själva investeringskostnaden. Stödet handläggs av Europeiska investeringsbanken.

Exempel på stödberättigade kostnader: utveckling av förstudier och marknadsanalyser, strukturering av investeringsprogrammet, utveckling av affärsplaner, mer djupgående energikartläggning samt förberedelse av upphandling och kontrakt.

Vem kan söka?

- Stöd kan sökas av offentliga aktörer som förbereder ett investeringsprogram inom energieffektivisering och lokal energiproduktion.
- Urbana transporter och mobilitet i urbana områden/ytterområden och andra tätbefolkade områden.

Hur söker man?

Det finns inga särskilda ansökningsomgångar, utan stödet beviljas enligt principen "först till kvarn" inom aktuell budget.

Sökanden bör presentera sitt investeringsprogram för Europeiska investeringsbanken och indikera behovet av stöd från ELENA. För att starta en diskussion om att söka stöd från Europeiska investeringsbanken bör man som sökande lämna följande information:

- Sammanfattning av det planerade investeringsprogrammet, inklusive typ av investering och tilltänkt metod för att genomföra investeringsprogrammet.
- Förväntad investeringskostnad och tidsschema för att utveckla programmet.
- Mängd, omfattning och huvudsakliga behov som man behöver stöd för.

Baserat på denna information bedömer Europeiska investeringsbanken om förslaget lever upp till urvalskriterierna och bedömer behovet av stöd från ELENA för det specifika investeringsprogrammet. Om utfallet är positivt kan en förfrågan om stöd förberedas och Europeiska investeringsbanken lämnar förslaget till kommissionen för godkännande.

Urvalsprocessen

För att få stöd måste man uppfylla kriterierna för sökande. Utöver det tar Europeiska investeringsbanken hänsyn till följande:

- Investeringsprogrammets lämplighet, exempelvis program, plats och land.
- Investeringsprogrammets tillförlitlighet, det vill säga att projektet skulle godkännas av en långivare.
- Sökandens finansiella och tekniska möjlighet att genomföra och slutföra investeringsprogrammet.
- Förväntat bidrag till EU:s 20/20/20 mål för minskade koldioxidutsläpp, ökad andel förnybar energi och förbättrad energieffektivisering.
- Förväntad så kallad hävstångseffekt – investeringen måste uppgå till minst 20 gånger det beviljade stödet.
- Europeiskt mervärde, i enlighet med EU:s policyer, mål, prioriteringar och lagstiftning för hållbar energi.
- Goda möjliga effekter på lokal eller regional utveckling, inklusive positiva effekter på små och medelstora företag.

- Bevis för att stödet inte används till investeringsprogram som passar bättre inom andra liknande stödprogram.
- Frånvaro av annat EU-stöd till sökande för förberedelse av investeringsprogrammet.

Stödets omfattning

Stödet omfattar aktiviteter för förberedelser av investeringsprogram på minst 30 miljoner euro. Flera mindre investeringsprogram kan slås samman till ett större program. För att få stöd krävs det att sökanden investerar 20 gånger mer än det stöd man får. Ett krav för att bli beviljad stöd är att planerade investeringar kommer till stånd.

Mer info om ELENA finns på Europeiska investeringsbankens webbplats:
<http://www.eib.org/products/advising/elena/index.htm>

Interreg

Interreg handlar om att utveckla samarbetet över nationsgränserna. Programmen finansieras av Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF). Fokus för programperioden 2014–2020 är forskning och innovation, hållbara transporter, skapa en gränsöverskridande arbetsmarknad och främja utvecklingen av miljövänliga energikällor.

Interreg är uppbyggd kring tre huvudsakliga typer av samarbeten: gränsregionala, transnationella och interregionala. I de gränsregionala samarbetsprogrammen sker samarbetet mellan regioner som fysiskt gränsar till varandra. Det är med andra ord samarbetsprogram som berör Sveriges närmaste grannländer.

I de transnationella programmen sker samarbetet i större angränsande regioner. Dessa program omfattar ibland hela länder och ibland delar av länder.

De interregionala samarbetsprogrammen omfattar hela EU. De regioner eller länder som får stöd från de interregionala samarbetsprogrammen behöver inte gränsa till varandra. En organisation i Norrbotten kan till exempel samarbeta med Skottland och Spanien.

Syfte

Målet med Interreg är att uppmuntra städer och regioner från olika medlemsstater att arbeta tillsammans och lära av varandra genom gemensamma program, projekt och nätverk.

Vem kan söka?

Offentliga organ, vissa privata organisationer (särskilt småföretag), universitet, föreningar, icke-statliga organisationer och frivilligorganisationer.

Hur söker man?

Man ansöker om regionalt stöd hos den myndighet som hanterar det berörda regionala programmet. Myndigheten, som förvaltar programmet, tar fram beslutsunderlag och gör bedömningar av om projektet bör godkännas eller inte utifrån programmets regler. Själva beslutet fattas sedan i antingen en övervakningskommitté eller en styrkommitté. I dessa sitter representanter från de olika länderna som ingår i programmet och det är de som fattar beslut om projekten.

På Tillväxtverkets webbplats finns information om de olika programmen. Här framgår det även vem som är ansvarig myndighet för det aktuella programmet – det kan vara både svenska myndigheter eller en myndighet i ett annat EU-land. Om ansvarig myndighet är utomlands finns det oftast så kallade svenska kontaktpunkter som man kan vända sig till med frågor.

Urvalsprocess

Interreg-programmens innehåll och inriktning tas fram gemensamt av de regioner som deltar i dem, utifrån det ramverk som EU-förordningarna fastställer. Därför ser urvalskriterierna olika ut beroende på vad regionerna och länderna väljer att satsa på.

Ett gemensamt krav för alla Interreg-program är dock att man måste samarbeta med minst en partner i ett annat land. I vissa program finns det krav på deltagare från minst tre länder i ett projekt.

Stödets omfattning

Stödet till projekten är olika beroende på program, men finansieringen uppgår till 50–85 procent av de kostnader man har i projektet. Det finns ingen gemensam maxgräns för projekt. Varje program har en budget som är fördelad på olika insatser, så budgeten blir på så sätt maxgränsen. I vissa program har man generella rekommendationer om hur mycket stöd man bör söka.

Europeiska socialfonden

Europeiska socialfonden (ESF) är en av EU:s strukturfonder och ses som det främsta verktyget för att främja sysselsättningen i Europa.

EU och medlemsländerna bidrar med pengar till fonden. Pengarna går sedan till lokala, regionala och nationella projekt som ska skapa jobb, hjälpa näringslivet och stärka kompetensen hos individer. Hur pengarna ur Socialfonden ska användas styrs av det nationella socialfondsprogrammet, som anger målen för insatserna i varje medlemsland.

Syfte

Syftet med EU:s strukturfonder är att stärka medlemsländernas ekonomi och sociala sammanhållning. Socialfonden ska också bidra till att minska skillnaderna i välbefinnande och levnadsstandard mellan länderna.

Vem kan söka?

Både offentliga och större privata och ideburna organisationer kan söka medel ur Socialfonden.

Hur söker man?

Fondmedlen delas ut i omgångar, så kallade utlysningar. I varje utlysning anges specifika mål och villkor för de projekt som ska få stöd. Utlysningarna finns på ESF-rådets webbplats och är uppdelade efter nio geografiska områden: åtta regioner samt en nationell nivå. I utlysningarna står det om projektet kan ha verksamhet i fler än en region.

Urvalsprocess

För Socialfonden finns ett antal nationella urvalskriterier. De nationella urvalskriterierna ingår som ett av bedömningsmomenten i den urvalsmodell som tillämpas vid genomgång av inkomna ansökningar.

Läs mer om de specifika urvalskriterierna på [ESF:s webbplats](#).

Stödets omfattning

Socialfonden täcker oftast högst 50 procent av projektens kostnader – projekten själva måste också stå för en del av kostnaderna i varje enskilt projekt.

Mer information om Europeiska socialfonden: www.esf.se

LIFE

LIFE-programmet består av två delar, delprogrammet Miljö och delprogrammet Klimat. Varje delprogram har tre prioriterade områden. Inom delprogrammet Miljö är de prioriterade områdena: miljö och resurseffektivitet, natur och biologisk mångfald samt miljöstyrning och miljöinformation. Inom delprogrammet Klimat är de prioriterade områdena: begränsning av miljöförändring, klimat-anpassning samt klimatstyrning och klimatinformation.

Syfte

LIFE-programmet ska bidra till en hållbar utveckling och är ett verktyg för att uppnå EU:s 20/20/20 mål, det sjunde miljöhandlingsprogrammet samt andra relevanta miljö- och klimatstrategier och planer inom EU.

Vem kan söka?

Offentliga organisationer, privata kommersiella och icke-kommersiella företag samt ideella organisationer kan söka.

Hur söker man?

De sökande måste använda LIFE:s programpaket för att utarbeta sina förslag. Varje programpaket innehåller fullständiga och detaljerade förklaringar med avseende på behörighet, förfaranden, medfinansieringsnivåer och alla andra relevanta uppgifter.

Detta laddas ner från LIFE:s webbplats: <http://ec.europa.eu/environment/life/>

Naturvårdsverket kan hjälpa till att bedöma om er idé till ett projekt kan få stöd genom LIFE. Ni fyller i ett formulär på Naturvårdsverkets webbplats (www.naturvardsverket.se) och beskriver vad ni planerar och skickar det med e-post till myndigheten. Oftast får ni svar inom en vecka.

Själva ansökan skickas direkt till EU-kommissionen (för vissa projekttyper i ett ansökningssystem och för vissa på papper). Det är dessutom flera olika ansökningssystem för olika delprogram.

Urvalsprocess

Projekten bedöms och poängsätts utifrån ett bedömningsformulär med beskrivningar som finns med i ansökningsskeden. För delprogrammet Klimat är det projekt som värderats högst, och som ryms inom den årliga utlysningens budget, som blir finansierade. För delprogrammet Miljö finns, förutom den poängmässiga bedömningen av varje projekt, också en geografisk resursfördelning.

Det gäller dock enbart delprogrammet Miljö och enbart för perioden 2014–2017, från 2018 är det som för delprogrammet Klimat, det vill säga att de projekt som värderas högst också blir finansierade oavsett i vilket land projektet genomförs. Det är den utsedda myndigheten EASME som ansvarar för utvärderingen av projekten.

Stödets omfattning

Den totala budgeten för perioden 2014–2020 är 3,46 miljarder euro. Bidraget från EU är max 60 procent av bidragsberättigade kostnader under perioden 2014–2017. Under perioden 2018–2020 är maxgränsen 55 procent. Det finns vissa undantag för särskilda projekt, till exempel vissa specifika områden inom biologisk mångfald, som kan få upp till 75 procent och projekten inom natur och biologisk mångfald har max 60 procent bidrag för hela perioden 2014–2020.

Mer information om LIFE: <http://ec.europa.eu/environment/life/>

EEEF – European Energy Efficiency Fund

EEEF-fonden ska investera i projekt som syftar till energibesparing, bättre energieffektivitet och/eller förnybar energi, särskilt i stadsmiljöer, där man uppnår minst 20 procent energibesparing eller utsläppsminskning.

Syfte

EEEF syftar till att ordna finansiering på marknadsmässiga villkor för kommersiellt gångbara offentliga projekt. EEEF är tänkt att stödja EU:s 20/20/20 mål. Fonden ska fokusera på småskaliga investeringar, som görs av kommunala och regionala myndigheter, men även andra offentliga och privata enheter som har kopplingar till dessa myndigheter. Det ska bli en komplettering till den finansiering som Europeiska investeringsbanken redan erbjuder för mer storskaliga investeringar.

Vem kan söka

Potentiella stödmottagare är offentliga myndigheter och kommuner samt offentliga eller privata företag som agerar på uppdrag av dessa myndigheter.

Hur söker man?

EEEF administreras av förvaltaren Deutsche Bank. En första kontroll om projektet passar fonden kan göras på EEEF:s webbplats som har en särskild behörighetskontroll. Därefter kan man gå vidare till Deutsche Bank som vill ha in dokument som beskriver projektet detaljerat, inom ekonomi, teknik och miljö. Deutsche Bank genomför en så kallad due diligence (företagsbesiktning) tillsammans med potentiella partners. Det finns inga speciella deadlines för ansökningarna.

Urvalsprocess

Det finns flera kriterier som ska uppfyllas för finansiering från EEEF, bland annat:

- Investeringarna måste leda till minst 20 procent besparing av primär energi. Är det ett projekt inom byggsektorn ställs högre energikrav.
- Myndigheter som begär finansiering för stödberättigade projekt ska ha konkreta mål och långsiktiga strategier för att minska klimatbelastningen, alltså att öka energieffektivitet eller användningen av förnybar energi.
- Fonden investerar endast i beprövad teknik. Den teknik som ska användas ska tidigare ha använts framgångsrikt i flera projekt på kommersiella villkor.
- Storleken på projekten ska ligga i spannet 5–25 miljoner euro.
- Finansiering från EEEF kan kombineras med andra lokala eller nationella stödsystem. Dock får projektet inte innehålla bidrag från andra EU-program.

Stödets omfattning

Finansieringens omfattning varierar beroende på projektets storlek, men man investerar högst 25 miljoner euro per projekt. Omfattningen beror på faktorer som risk, projektets behov och struktur. Stöd kan nekas om EEEF anser att projektet har för hög skuldnivå eller dålig soliditet. Alla former av finansiering sker på marknadsmässiga villkor.

Mer information om EEEF – European Energy Efficiency Fund:

<http://www.eeef.lu/home.html>

Källor

Intervjuer

Carina Aschan, Umeå stad

Eva Cassel, Göteborgs stad

Dag Lundblad, Region Örebro län

Lisa Lundmark, Energimyndigheten

Kristina Lygnerud, IVL

Litteratur

Guide till EU-finansiering för allmännyttiga kommunala bostadsbolag. Utgiven av SABO 2015.

HORIZON 2020 i sammanfattning. Utgiven av EU 2014.

Sök EU-stöd 2013. Energibesparingsstöd för offentliga lokaler. Utgiven av SKL 2013.

Webbplatser

www.vinnova.se

<https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/>

www.tillvaxtverket.se

<http://www.esf.se/sv/Vara-fonder/Socialfonden1/>

<http://ec.europa.eu/environment/life/>

<http://www.eib.org/products/advising/elena/index.htm>

<http://www.buildup.eu/>

EU-stöd för kommunala fastigheter

Att söka bidrag och stöd i EU kan vid en första anblick verka komplicerat och tidskrävande. Så kan det också vara men vinsten du gör på att söka kan vara så mycket större. En grundläggande tanke med de bidrag som EU erbjuder är, förutom att bidra med pengar, också att vi ska ta del av varandras erfarenheter och lära oss av hur våra kollegor i andra länder arbetar.

EU erbjuder en rad olika stöd inom flera olika områden. I Sverige har vi tyvärr överlag inte varit duktiga på att söka medel. Detta gör att vi missar både medel, kunskap och erfarenheter. Något som är en stor förlust med tanke på de utmaningar vi står inför. Med den här rapporten vill vi därför inspirera, ge vägledning och uppmuntra dig som arbetar i en fastighetsorganisation i en kommun att ta dig an utmaningen och söka stöd i EU.

Upplysningar om innehållet
Felix, Krause, felix.krause@skl.se

© Sveriges Kommuner och Landsting, 2017
ISBN: 978-91-7585-480-9
Text: Ann-Sofie Borglund och Björn Åslund
Illustration/foto: Johan Gunséus och Dan Lindberg
Produktion: SKL
Tryck: LTAB

Beställ eller ladda ner på webbutik.skl.se. ISBN 978-91-7585-480-9